

Asia: VN/24963/2022

Rikosprosessin sujuvoittamista arvioineen työryhmän muistio

1. Esitutkintaprosessia koskevat kehittämissuositukset

Viranomaisarkinta rikosilmoituksen kirjaamisessa

-

Esitutinnan aloittamista edeltävät toimenpiteet

-

Esitutkintatoimenpiteiden suhteuttaminen

-

Esitutinnan muotomääräykset

-

Esitutinnan toimittamatta jättäminen ja lopettaminen

-

Esitutinnan keskeyttäminen

-

Esitutinnan rajoittaminen

-

Perusteluvollisuus, valtakunnalliset fraasimallit esitutkintaviranomaisten ratkaisuihin

-

Oikeuksien ja velvollisuuksien ilmoittaminen kuultavalle

-

Menettämisseuraamusten täytäntöönpanotehtävien jaon arviointi

-

2. Kevennettyjä rikosasioiden menettelyjä koskevat kehittämisehdotukset

Sakkomenettelyn kokonaisuudistus ja muut sitä koskevat ehdotukset

-

Suppea esitutkinta

-

Epäillyn paikallapysymisvelvollisuus haasteen tiedoksiantoa varten, syyttäjähasteet ja pikaoikeudenkäynnit

-

Rikosasioiden nopeutettu käsittely (Ruotsin malli)

-

3. Rikosasioiden sovittelua koskevat kehittämisehdotukset

Sovittelumahdollisuuden tunnistaminen, esitutkinnan toimittaminen ja asianosaisten suostumukset

-

Rikosasioiden sovittelu tuomioistuimessa

-

4. Syyteneuvottelua koskevat kehittämisehdotukset

Käyttö, soveltamisala ja ajoitus

-

Seuraamusharkinta ja rikosasiaan liittyvät vaatimukset sekä asianomistajan rooli ja suostumus menettelyyn

Tietosuojaviranomaisen välitön rooli rikosprosessiin liittyy rikoslain 38 luvun 10 §:n 3 momentissa tarkoitettuun, syyttäjän syyteharkinnan yhteydessä pyytämään lausuntoon tietyistä henkilötietojen käsittelyyn kohdistuvista rikoksista. Sitä on pidetty perusteltuna menettely-nä, koska erityisesti tietosuojarikos ja salassapitorikos edellyttävät aineellisen lainsäädännön tuntemusta. Lausunnot on pyritty antamaan kolmessa kuukaudessa ja syyteoikeuden vanhentumisen uhatessa nopeammin.

5. Hallinnollisia seuraamuksia koskevat kehittämisehdotukset

Rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten tehokas hyödyntäminen ja uudet mahdollisuudet

Toinen tietosuojaviranomaisen yhteys rikosprosessiin varsinkin tietosuoja-asetuksen myötä liittyy siihen, että tieto-suojarikos ei koske enää rekisterinpitäjiä eikä käsittelijöitä vaan heidän osaltaan rikosvastuuseen rinnastettu seuraamusmaksu ja sen määrääminen ovat tietosuojaviranomaisen tehtävänä tietosuojalain ja tietosuoja-asetuksen 83 artiklan perusteella. Jossain tapauksissa kuten

tietomurtotutkinnoissa on ollut perusteltua selvittää jo esiselvitys- tai esitutkintavaiheessa sitä, miltä osin tapausta tutkitaan rikosoikeudellisessa menettelyssä ja miltä osin hallintomenettelyssä seuraamusmaksun määräämiseksi.

6. Rikosprosessia tuomioistuimissa koskevat kehittämissuositukset

Automatisoitu muistutusjärjestelmä pääkäsittelyjen peruuntumisen ehkäisemiseksi

-

Oikeudenkäynnin tiedoksiantosäätely - puhelintiedoksiannon käyttöalan laajentaminen haasteen tiedoksiannossa, sähköinen tiedoksiantomenettely

-

Lykkäyssäännöstö ja noudon kiinnioloaika

-

Poissaolokäsittelyjen soveltamisala

-

Kirjallisen menettelyn käyttöala, soveltaminen ja yhdenmukaisuus

-

Perusteluvelvollisuus ja valtakunnalliset fraasimallit tuomioistuinten ratkaisuihin

-

7. Rikosasioiden valmistelua koskevat kehittämissuositukset

Preklusio ja siihen rinnastuvat keinot

-

Todistelun ilmoittaminen sanktion ohella

-

Rikosasian vastaajan käsitys syytteen teonkuvauksesta ja todistelusta

-

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus

-

Pääkäsittelyn ulkopuolella ennakollisesti tapahtuva todistajan tai asianosaisen kuuleminen

-

8. Käräjäoikeuksien kokoonpanoja koskevat kehittämissuositukset

Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvallan laajentaminen

-

Lautamiesjärjestelmän tarpeellisuus

-

9. Kehittämisehdotukset korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja koskevista menettelyistä

Ennakkopäätöskysymysmenettely

-

Ns. hyppyvalituslupamenettely

-

10. Digitalisaatiota ja sähköisiä menetelmiä koskevat kehittämisehdotukset

Syyttäjälle ja esitutkintaviranomaiselle yhteinen sähköinen työskentelyalusta

-

Sähköinen asiointi esitutkinnassa: sähköinen vahvistus rikosilmoituksesta asianomistajalle, esitutkintapäätös asianosaisille myös sähköisesti ja asianosaisen kuuleminen esitutkinnassa sähköisestä

-

Kuulustelun tallentaminen ja äänitallenteiden käytön lisääminen

-

Rikosprosessiketjun viranomaisten järjestelmien tarkastelu ja kehittäminen

Kun puhutaan rikosvastuun toteuttamiseen osallistuvien viranomaisten henkilötietojen käsittelystä on mahdollisia muutoksia arvioitava yleislain eli rikosasioiden tietosuojalain (1054/2018) kannalta ja arvioitava erikseen mahdollisia muutos- ja täydennystarpeita. Esitutkintaviranomaisen osalta on säädetty erikseen henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa (919/2019). Syyttäjälaitoksen osalta on vireillä esiselvityshanke ks. OM029:00/2022.

11. Ehdotusten vaikutukset

Lausunnonantajien mahdolliset huomiot ehdotusten taloudellisista tai muista huomioon otettavista vaikutuksista organisaation toimintaan

-

12. Muut huomiot

Muita huomioita työryhmän ehdotuksista

-

Partanen Heikki
Tietosuojavaltuutetun toimisto